

Nezavisna komisija za praćenje uslova boravka u zavodima,
postupanje i poštivanje ljudskih prava lica nad kojima se izvršavaju krivične sankcije
i druge mjere koje je izrekao u krivičnom postupku Sud Bosne i Hercegovine,
strani sudovi za djela predviđena Krivičnim zakonom Bosne i Hercegovine
ili međunarodnim ugovorom čiji je potpisnik Bosna i Hercegovina
ili drugi sud u skladu sa zakonom Bosne i Hercegovine

Broj: 05/6-50-13-27-14-4/17

Sarajevo, 20.02.2017. godine

IZVJEŠTAJ

**o radu Nezavisne komisije za praćenje uslova boravka u zavodima,
postupanje i poštivanje ljudskih prava lica nad kojima se izvršavaju
krivične sankcije i druge mjere koje je izrekao u krivičnom postupku Sud
Bosne i Hercegovine, strani sudovi za djela predviđena Krivičnim zakonom
Bosne i Hercegovine ili međunarodnim ugovorom čija je potpisnica Bosna i
Hercegovina ili drugi sud u skladu sa zakonom Bosne i Hercegovine
za 2016. godinu**

Februar 2016. godine

SADRŽAJ

POGLAVLJE I. UVODNE NAPOMENE	3
POGLAVLJE II. NADLEŽNOSTI NEZAVISNE KOMISIJE	6
POGLAVLJE III. IZVRŠENJE ZADATAKA IZ NADLEŽNOSTI NEZAVISNE KOMISIJE U 2016. GODINI	7
Odjeljak A. Realizacija zadataka održavanjem sjednica Nezavisne komisije	7
1. Usvajanje Izvještaja o radu Nezavisne komisije za 2015. godinu.....	8
2. Finansijsko poslovanje Nezavisne komisije.....	8
Odjeljak B. Posjete Nezavisne komisije kazneno-popravnim zavodima	10
1. Najavljena kontrolna posjeta KPZ-u Busovača	10
2. Najavljena posjeta KPZ-u Istočno Sarajevo „Kula“.....	17
3. Najavljena kontrolna posjeta Pritvorskoj jedinici Zavoda za izvršenje krivičnih sankcija Ministarstva pravde BiH	20
4. Najavljena posjeta KPZ-u Sarajevo.....	25
5. Najavljena posjeta Jedinici za izgradnju državnog zatvora Ministarstva pravde BiH.....	29
Odjeljak C. Javnost rada	31
Odjeljak D. Administrativno-tehnička podrška u radu	32
POGLAVLJE IV. ZAKLJUČNA RAZMATRANJA I PREPORUKE	32
a) Zaključna razmatranja.....	32
b) Preporuke.....	34

Na osnovu člana 52. stav (11) Zakona Bosne i Hercegovine o izvršenju krivičnih sankcija, pritvora i drugih mjera – službeni prečišćeni tekst („Službeni glasnik BiH“, broj 22/16) i člana 2. stav (6) Poslovnika o radu Nezavisne komisije za praćenje uslova boravka u zavodima, postupanje i poštivanje ljudskih prava lica nad kojima se izvršavaju krivične sankcije i druge mjere koje je izrekao u krivičnom postupku Sud Bosne i Hercegovine, strani sudovi za djela predviđena Krivičnim zakonom Bosne i Hercegovine ili međunarodnim ugovorom čija je potpisnica Bosna i Hercegovina ili drugi sud u skladu sa zakonom Bosne i Hercegovine, Nezavisna komisija za praćenje uslova boravka u zavodima, postupanje i poštivanje ljudskih prava lica nad kojima se izvršavaju krivične sankcije i druge mjere koje je izrekao u krivičnom postupku Sud Bosne i Hercegovine, strani sudovi za djela predviđena Krivičnim zakonom Bosne i Hercegovine ili međunarodnim ugovorom čija je potpisnica Bosna i Hercegovina ili drugi sud u skladu sa zakonom Bosne i Hercegovine, na 14. sjednici, održanoj 16.2.2017., usvojila je i Parlamentarnoj skupštini BiH podnosi sljedeći

I Z V J E Š T A J

o radu Nezavisne komisije za praćenje uslova boravka u zavodima, postupanje i poštivanje ljudskih prava lica nad kojima se izvršavaju krivične sankcije i druge mjere koje je izrekao u krivičnom postupku Sud Bosne i Hercegovine, strani sudovi za djela predviđena Krivičnim zakonom Bosne i Hercegovine ili međunarodnim ugovorom čija je potpisnica Bosna i Hercegovina ili drugi sud u skladu sa zakonom Bosne i Hercegovine za 2016. godinu

POGLAVLJE I. UVODNE NAPOMENE

Nezavisna komisija za praćenje uslova boravka u zavodima, postupanje i poštivanje ljudskih prava lica nad kojima se izvršavaju krivične sankcije i druge mjere koje je izrekao u krivičnom postupku Sud Bosne i Hercegovine, strani sudovi za djela predviđena krivičnim zakonom Bosne i Hercegovine ili međunarodnim ugovorom čiji je potpisnik Bosna i Hercegovina ili drugi sud u skladu sa zakonom Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Nezavisna komisija) uspostavljena je u skladu s članom 41a. st. 2. Zakona BiH o izvršenju krivičnih sankcija, pritvora i drugih mjera („Službeni glasnik BiH“, br. 13/05, 53/07, 97/07 i 37/09) kao nezavisno tijelo Parlamentarne skupštine BiH.

Predstavnički dom na 76. sjednici, održanoj 21. aprila 2010., i Doma naroda na 47. sjednici, održanoj 24. juna 2010., donijeli su Odluku o imenovanju članova Nezavisne komisije u prvom mandatu.

Za članove Nezavisne komisije na mandat od pet godina imenovani su:

1. dr. sc. Mile Lasić, predsjednik,
2. Semiha Borovac, prva zamjenica,
3. Predrag Crnogorac, drugi zamjenik,
4. mr. Damir Čačković, član, i
5. Milana Škipina, članica.

Odluka o imenovanju članova Nezavisne komisije objavljena je u „Službenom glasniku BiH“, broj 54/10, od 5.7.2010. Imenovanjem Nezavisne komisije Bosna i Hercegovina je ispunila (dijelom) međunarodno preuzete obaveze u pogledu uspostave nacionalnog preventivnog mehanizma (NPM) za BiH. Prvi mandat Nezavisne komisije u skladu sa zakonom trajao je pet godina i nije bilo promjene u njegovom sastavu. Svih pet godišnjih izvještaja o radu u prvom mandatu usvojeni su u Parlamentarnoj skupštini BiH.

U skladu sa zaključkom oba doma Parlamentarne skupštine BiH Nezavisna komisija uspostavila je evidenciju izdatih preporuka prilikom posjeta KPZ-ima i njihovoj realizaciji. Svi KPZ-i kojima su prilikom redovnih posjeta (kontrola) izdate preporuke s ciljem otklanjanja uočenih nepravilnosti obavijestili su Nezavisnu komisiju o njihovoj realizaciji, čime je uspostavljen odgovoran odnos na principima saradnje između Nezavisne komisije i Zavoda, a što istovremeno pokazuje odgovoran odnos zavodskih uprava prema Parlamentarnoj skupštini BiH, koja u konačnici usvaja izvještaj o radu Nezavisne komisije i prati realizaciju njenih preporuka. U skladu s članom 52. stav (7) Zakona BiH o izvršenju krivičnih sankcija, pritvora i drugih mjera – službeni prečišćeni tekst („Službeni glasnik BiH“, broj 22/16), od 2014. godine uspostavljen je mehanizam dostavljanja izvještaja o radu Nezavisne komisije entitetskim ministarstvima pravde u BiH, što omogućava bolji uvid u stanje u KPZ-ima i bolju realizaciju preporuka Nezavisne komisije.

Drugi mandat Nezavisne komisije uspostavljen je u skladu s članom 52. stav (2) Zakona Bosne i Hercegovine o izvršenju krivičnih sankcija, pritvora i drugih mjera – službeni prečišćeni tekst („Službeni glasnik BiH“, broj 22/16), kada je Parlamentarna skupština BiH na 21. sjednici Predstavničkog doma, održanoj 10.12.2015., i na 12. sjednici Doma naroda, održanoj 10.12.2015., donijela Odluku o imenovanju članova Nezavisne komisije za praćenje uslova boravka u zavodima, postupanje i poštivanje ljudskih prava lica nad kojima se

izvršavaju krivične sankcije i druge mjere koje je izrekao u krivičnom postupku Sud Bosne i Hercegovine, strani sudovi za djela predviđena Krivičnim zakonom Bosne i Hercegovine ili međunarodnim ugovorom čija je potpisnica Bosna i Hercegovina ili drugi sud u skladu sa zakonom Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, broj 54/10), na drugi mandat od pet godina, a to su:

1. Mile Lasić,
2. Alma Čolo,
3. Brana Spasojević,
4. Azra Alajbegović i
5. Aleksandar Faladžić.

Konstituirajuća sjednica Nezavisne komisije za praćenje uslova boravka u zavodima, postupanje i poštivanje ljudskih prava lica nad kojima se izvršavaju krivične sankcije i druge mjere koje je izrekao u krivičnom postupku Sud Bosne i Hercegovine, strani sudovi za djela predviđena Krivičnim zakonom Bosne i Hercegovine ili međunarodnim ugovorom čija je potpisnica Bosna i Hercegovina ili drugi sud u skladu sa zakonom Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Nezavisna komisija) održana je 21.1.2016., kada su za predsjednika i prvog i drugog zamjenika predsjednika izabrani:

1. Mile Lasić, predsjednik,
2. Alma Čolo, prva zamjenica predsjednika, i
3. Brana Spasojević, druga zamjenica predsjednika.

Prva zamjenica predsjednika Nezavisne komisije Alma Čolo je 8.12.2016. dopisom broj: 05/6-34-1-3084/16 podnijela Nezavisnoj komisiji neopozivu ostavku na članstvo u Nezavisnoj komisiji i na dužnost zamjenice predsjednika Nezavisne komisije. Na 12. sjednici Nezavisne komisije, održanoj 15.12.2016., članovi Nezavisne komisije jednoglasno su prihvatili ostavku te je, u skladu s članom 4. st. (3) i (4) Poslovnika o radu Nezavisne komisije, dostavili Parlamentarnoj skupštini BiH na razmatranje i odlučivanje.

Nezavisna komisija je u svom radu nezavisna u okviru važećih domaćih propisa i međunarodnopravnih instrumenata. Svi nadležni organi, institucije i ustanove u Bosni i Hercegovini, pravna i fizička lica dužni su Nezavisnoj komisiji dati sve podatke i informacije, osigurati i dati sve materijale značajne za njen rad, te pružiti svu neophodnu pomoć potrebnu za nesmetano i zakonito postupanje Nezavisne komisije iz njenog djelokruga. Nezavisna komisija djeluje isključivo na profesionalnim osnovama, ne zastupajući, ne štiteći niti podrivajući interese bilo koje političke stranke, registrirane organizacije ili udruženja ili bilo kojeg konstitutivnog naroda ili pojedinca u Bosni i

Hercegovini. Članovi Nezavisne komisije rade na sjednicama i operativno na terenu u kazneno-popravnim i drugim ustanovama na teritoriji BiH, u kojima su zatvorena ili pritvorena lica.

O pitanjima iz svoje nadležnosti Nezavisna komisija donosi godišnji plan rada, finansijski plan rada, godišnji izvještaj o radu, izvještaj o realizaciji finansijskog plana, izvještaj o stanju i činjenicama koje su utvrđene nakon posjete i kontrole u zavodima (ustanovama), odluke, zaključke i druge akte u skladu sa zakonom i svojim poslovníkom.

POGLAVLJE II. NADLEŽNOST NEZAVISNE KOMISIJE

U skladu s članom 52. stav (1) Zakona Bosne i Hercegovine o izvršenju krivičnih sankcija, pritvora i drugih mjera – službeni prečišćeni tekst („Službeni glasnik BiH“, broj 22/16) te članom 10. Poslovníka o radu Nezavisne komisije („Službeni glasnik BiH“, broj 23/11), osnovna nadležnost Nezavisne komisije je praćenje uslova boravka u zavodima, postupanje i ostvarivanje ljudskih prava lica koja izdržavaju krivične sankcije i druge mjere koje je izrekao u krivičnom postupku Sud BiH, strani sudovi za djela predviđena Krivičnim zakonom BiH ili međunarodnim ugovorom čija je potpisnica BiH ili drugi sud u skladu sa zakonom BiH.

Nezavisna komisija može pratiti rad zavoda samostalno ili u saradnji s inspektorskim i drugim nadzornim tijelima. Također, može sarađivati s međunarodnim i drugim ustanovama ovlaštenim za praćenje i ostvarivanje ljudskih prava i osnovnih sloboda u skladu sa zakonima i odgovarajućim međunarodnim dokumentima.

Nezavisna komisija daje preporuke nadležnim organima BiH s ciljem poboljšanja standarda smještaja, poboljšanja postupanja i poštivanja ljudskih prava lica nad kojima se izvršavaju krivične sankcije ili druge mjere, daje prijedloge i primjedbe koje se odnose na postojeće zakone ili druge propise zasnovane na zakonu iz oblasti izvršenja krivičnih sankcija, obavlja povjerljive razgovore s pritvorenicima ili zatvorenícima uz pristup svim zavodima, dostavlja izvještaje upravniku zavoda i nadležnim ministarstvima pravde, prikuplja, obrađuje i potražuje podatke iz svoje nadležnosti kao i druge radnje iz oblasti nezavisnog praćenja u skladu sa zakonom BiH, član 52. stav (7) Zakona Bosne i Hercegovine o izvršenju krivičnih sankcija, pritvora i drugih mjera – službeni prečišćeni tekst („Službeni glasnik BiH“, broj 22/16).

S ciljem preduzimanja odgovarajućih radnji ili mjera, u skladu s članom 52. stav (11) Zakona Bosne i Hercegovine o izvršenju krivičnih sankcija, pritvora i drugih mjera – službeni

prečišćeni tekst („Službeni glasnik BiH“, broj 22/16), podnosi godišnji izvještaj o radu Parlamentarnoj skupštini BiH i Ministarstvu pravde BiH.

POGLAVLJE III. IZVRŠENJE ZADATAKA IZ NADLEŽNOSTI NEZAVISNE KOMISIJE U 2016. GODINI

U ovom izvještajnom periodu Nezavisna komisija realizirala je planirane aktivnosti održavanjem sjednica i najavljenim kontrolnim i nenajavljenim ad hoc posjetama kazneno-popravnim zavodima u BiH.

Odjeljak A. Realizacija zadataka održavanjem sjednica Nezavisne komisije

Od 1.1.2016. do 31.12.2016. Nezavisna komisija održala je dvanaest (12) sjednica, i to:

Sjednice	Datum održavanja sjednice
Konstituirajuća sjednica	21.1.2016.
2. sjednica	25.2.2016.
3. sjednica	29.3.2016.
4. sjednica	27.4.2016.
5. sjednica	11.5.2016.
6. sjednica	30.6.2016.
7. sjednica	19.7.2016.
8. sjednica	31.8.2016.
9. sjednica	23.9.2016.
10. sjednica	31.10.2016.
11. sjednica	28.11.2016.
12. sjednica	15.12.2016.

Na ovim sjednicama Nezavisna komisija razmatrala je i usvojila ukupno 48 tačaka dnevnog reda, a u okviru tekućih pitanja razmatrano je devet podtačaka. Obrađena su i pripremljena 62 akta i predmeta koji su otpremljeni na određene adrese (uprave KPZ-a, Ministarstvo pravde BiH, Sud BiH, Federalno ministarstvo pravde, određeni zatvorenici i pritvorenici u KPZ-ima i sl.).

Jednoglasno su usvojeni zapisnici sa sjednica, te zapisnici i izvještaji o obavljenim posjetama kazneno-popravnim zavodima koji su prikazani u Odjeljku B. Posjete Nezavisne komisije kazneno-popravnim zavodima u BiH.

1. Usvajanje Izvještaja o radu Nezavisne komisije za 2015. godinu

Predstavnički dom Parlamentarne skupštine BiH na 28. sjednici, održanoj 11.5.2016., i Dom naroda Parlamentarne skupštine BiH na 19. sjednici, održanoj 27.5.2016., usvojili su Godišnji izvještaj o radu Nezavisne komisije za period od 1.1.2015. do 31.12.2015. sa sljedećim preporukama:

1. Nadležne institucije treba da preduzmu aktivnosti potrebne za završetak izgradnje državnog zatvora, čime će se zatvorenici i pritvorenici iz nadležnosti Nezavisne komisije staviti u jednak položaj uz poboljšanje uslova njihovog smještaja i poštivanja ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Potrebno je da Ministarstvo pravde BiH blagovremeno donese odgovarajuće podzakonske akte s ciljem registracije budućeg zavoda, kao i da provede procedure zapošljavanja potrebnog zavodskog osoblja i zavodske uprave koji će pokrenuti aktivnosti nabavke opreme, izrade pravilnika i planiranja budžeta, a s obzirom na to da će se izgradnja državnog zatvora okončati krajem 2016. godine pa je potrebno blagovremeno stvoriti uslove kako bi državni zatvor bio stavljen u funkciju odmah nakon njegove izgradnje.

2. Nadležni organi Federacije BiH, Republike Srpske i Brčko Distrikta BiH treba da usklade svoje zakone iz ove oblasti sa ZIKS-om BiH (i njegovim izmjenama i dopunama koje su na snazi od 1.1.2014., „Službeni glasnik BiH“, broj 100/13), kao i druge propise (npr. pravilnike o kućnom redu i dr.), a sve s ciljem jednakog postupanja sa zatvorenicima i pritvorenicima na cijeloj teritoriji Bosne i Hercegovine.

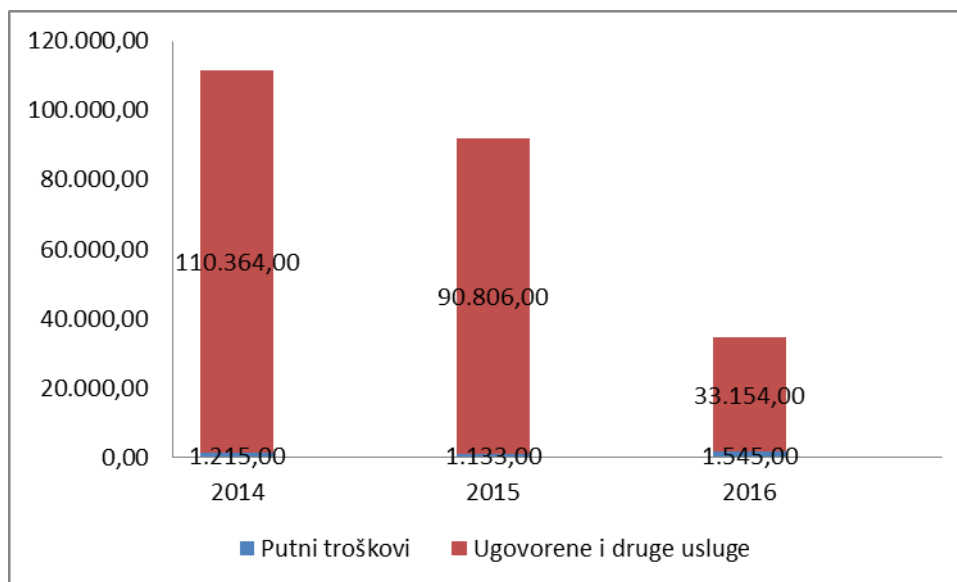
3. Potrebno je uspostaviti veću koordinaciju državnih i entitetskih institucija u svrhu primjene zakona i drugih propisa iz ove oblasti.

2. Finansijsko poslovanje Nezavisne komisije

Odlukom Zajedničke komisije za administrativne poslove Parlamentarne skupštine BiH o naknadama za rad u Nezavisnoj komisiji, broj: 03/5-50-14-11-11,9/16, od 14.6.2016., utvrđena je naknada članovima Nezavisne komisije u mjesečnom iznosu od jedne osnovice za obračun plaće zaposlenim u institucijama BiH, što iznosi cca 475 KM. Član Nezavisne komisije ima pravo na naknadu samo ako prisustvuje sjednici Nezavisne komisije.

Nezavisna komisija ostvarila je troškove u prethodne tri godine:

OPIS	2014.	2015.	2016.
- Putni troškovi	1.215,00	1.133,00	1.545,00
- Ugovorene i druge usluge	110.364,00	90.806,00	33.154,00

Finansijski plan Nezavisne komisije za 2017. godinu utvrđen je u iznosu od:

- putni troškovi 15.000,00 KM
- ugovorene i druge usluge 41.000,00 KM

Ugovorene i druge usluge odnose se na isplatu naknada članovima Nezavisne komisije. U 2016. godini izdvajanja za naknade su znatno smanjene, jer je 17.11.2015. usvojen Zakon o dopunama Zakona o plaćama i naknadama u institucijama BiH, na osnovu čega su se naknade znatno smanjile. Indeks smanjenja godišnjeg budžeta Nezavisne komisije za 2016. godinu je u odnosu na 2015. godinu cca 300%, a u odnosu na 2014. godinu čak 350%.

Finansijski plan Nezavisne komisije za 2016. godinu utvrđen je u iznosu od 125.500,00 KM, a ostvaren je u iznosu od 34.699,00 KM.

(Ne)usvajanjem novog Zakona o ombudsmenu za ljudska prava BiH u 2016. godini trebao je biti uspostavljen novi Nacionalni preventivni mehanizam (NPM) za BiH čiju bi nadležnost preuzela Institucija ombudsmena za ljudska prava, a Nezavisna komisija bi tada mogla prestati s radom.

Odjeljak B. Posjete Nezavisne komisije kazнено-popravnim zavodima u BiH

U 2016. godini (od 1.1. do 31.12.) Nezavisna komisija obavila je nadzor nad četiri kazнено-popravna zavoda - najavljene kontrolne posjete, te jednu najavljenju posjetu Jedinici za izgradnju državnog zatvora, i to:

Posjete	Datum posjeta
Najavljena kontrolna posjeta KPZ-u Busovača	30.5.2016.
Najavljena kontrolna posjeta KPZ-u Istočno Sarajevo „Kula“	19.7.2016.
Najavljena kontrolna posjeta Pritvorskoj jedinici Zavoda za izvršenje krivičnih sankcija Ministarstva pravde BiH	23.9.2016.
Najavljena kontrolna posjeta KPZ-u Sarajevo	31.10.2016.
Najavljena posjeta Jedinici za izgradnju državnog zatvora Ministarstva pravde BiH	28.11.2016.

O ovim posjetama sačinjeni su izvještaji koji su **jednoglasno** usvojeni na sjednicama Nezavisne komisije. Nezavisna komisija je za svaku posjetu usvojila poseban izvještaj o stanju i činjenicama koje su utvrđene, a čiji su sastavni dio i primjedbe upućene zavodskom osoblju, odnosno zavodu. U skladu s Poslovníkom o radu, primjerci izvještaja dostavljeni su zavodima, s preporukama i rokovima za otklanjanje uočenih nedostataka i nepravilnosti, te Ministarstvu pravde BiH koje Nezavisnoj komisiji pruža stručnu pomoć u radu, kao i entitetskim ministarstvima.

1. Najavljena kontrolna posjeta KPZ-u Busovača

Najavljena kontrolna posjeta Kazнено-popravnog zavodu Busovača obavljena je 30.5.2016. Tokom posjete obavljen je razgovor s direktorom Kazнено-popravnog zavoda Busovača Markom Krištom i nadzornikom straže Azrimom Aganovićem. U ime Nezavisne komisije posjetu su obavili: Mile Lasić, predsjednik, Alma Čolo, prva zamjenica predsjednika, Brana Spasojević, druga zamjenica predsjednika, Azra Alajbegović i Aleksandar Faladžić, članovi. Cilj posjete bio je:

- Ostvarivanje uvida u stanje uslova boravka, postupanje i stanje ljudskih prava prema pritvorenicima i osuđenim licima iz nadležnosti Nezavisne komisije

- Kontrola realizacije preporuka datih u Izvještaju 9.11.2011. i 9.9.2013.
- Obavljanje razgovora sa zatvorenicima i pritvorenicima s ciljem utvrđivanja njihovih konkretnih pritužbi.

I. Ostvarivanje uvida u stanje uslova boravka, postupanje i stanje ljudskih prava prema pritvorenima i osuđenim licima iz nadležnosti Nezavisne komisije

Kroz razgovor s direktorom Krištom došlo se do saznanja da se trenutno u KPZ-u Busovača nalazi 167 pritvorenih i osuđenih lica, od čega je devet osuđenika iz nadležnosti Komisije dok trenutno nema nijedno lice u pritvoru iz nadležnosti Komisije. Ukupan kapacitet KPZ-a Busovača je 88 osuđenika na izdržavanju kazne zatvora u prostorijama KPZ-a, 14 pritvorenih lica i do 80 osuđenika koji kaznu izdržavaju kući, tzv. kućni zatvor u skladu sa Zakonom o izvršenju krivičnih sankcija Federacije Bosne i Hercegovine. Od ukupnog broja osuđenih lica oko ¼ je radno angažirana, za šta primaju i naknadu u skladu s Pravilnikom o naknadama za rad pritvorenika i zatvorenika. Prema riječima direktora Krište, veći broj osuđenih lica se prijavio za rad, ali su limitirani mogućnostima za dodatno zapošljavanje te su u vezi s tim i tražili pomoć Federalnog ministarstva pravde za stvaranje pretpostavki za otvaranje novih radnih mjesta u smislu formiranja radne jedinice unutar KPZ-a Busovača koja bi se prevashodno bavila proizvodnjom hrane za potrebe KPZ-a Busovača.

II. Kontrola realizacije preporuka

S direktorom i nadzornikom straže u KPZ-u Busovača obavljena kontrola izvršenja preporuka i to u razgovoru i uvidom na licu mjesta te je tom prilikom konstatirano:

PREPORUKA 1.

Potrebno je poboljšati zdravstvenu zaštitu te s tim ciljem stalno angažirati ljekara u zavodskoj ambulanti kao i dodatno zdravstveno osoblje. Također, potrebno je organizirati zdravstvenu zaštitu zatvorenika u zavodskoj ambulanti tokom 24 sata dnevno, što uključuje i dostupnost psihijatra, s obzirom na brojno stanje zatvorenika i pritvorenika. U vezi s tim potreban je dodatni angažman Federalnog ministarstva pravde kako bi se osigurala potrebna novčana sredstva radi zapošljavanja navedenih lica.

REALIZACIJA PREPORUKE

U KPZ-u Busovača trenutno je zaposlen jedan medicinski tehničar, a ljekar opće prakse je angažiran po ugovoru o djelu i dolazi u KPZ po potrebi, najčešće jednom ili dva puta sedmično. Za sve specijalističke preglede ljekar upućuje zatvorenike u zdravstvenu ustanovu koja pruža adekvatnu zaštitu, u što su se članovi Komisije uvjerali uvidom u kartone osuđenika. Medicinski tehničar radi samo u prvoj smjeni, dok terapiju u drugoj smjeni daje čuvarska služba kojoj prethodno medicinski tehničar pripremi lijekove za konkretne štićenike KPZ-a Busovača kojima je propisana terapija. Navedeni način dijeljenja terapije suprotan je, i prema samom shvatanju direktora KPZ-a Busovača, standardima i normativi, ali je nužan do popune radnog mjesta bar još jednog medicinskog tehničara.

Preporuka, prema riječima direktora, nije realizirana jer Vlada Federacije BiH ne dopušta novo zapošljavanje medicinskog osoblja. Više puta je traženo od resornog ministarstva da se prevaziđe navedeni problem, ali nije bilo pozitivnog odgovora.

PREPORUKA 2.

Potrebno je staviti u funkciju novi Paviljon 3 kako bi se omogućilo povećanje kapaciteta Zavoda, čime bi se riješio problem prekobrojnosti kao i problem vraćanja osuđenika koji se upućuju u KPZ Busovača. S tim u vezi potreban je dodatni angažman Federalnog ministarstva pravde kako bi se zaposlilo zavodsko osoblje koje je potrebno za normalno funkcioniranje novog paviljona kao i KPZ-a Busovača u cjelini, te prijem najmanje jednog vaspitača.

REALIZACIJA PREPORUKE

Ova preporuka nije realizirana zbog nedostatka novčanih sredstava, jer resorno ministarstvo u Vladi Federacije BiH nije odobrilo novo zapošljavanje neophodnog zatvorskog osoblja. Također, prema riječima direktora Krište, dodatni problem leži u činjenici da su tri čuvara otišla u penziju u prethodnom periodu i za njih nije dozvoljena zamjena u smislu prijema novih čuvara te da će do kraja godine u penziju otići još tri čuvara i da će to dodatno opteretiti čuvarsku službu koja već uveliko radi na granici svojih kapaciteta. Problem se dodatno komplicira povećavanjem broja dana na bolovanju zatvorskih čuvara do kojih dolazi

zbog preopterećenosti. Treba imati u vidu da je sistematizacijom radnih mjesta predviđeno da KPZ Busovača ima ukupno 104 čuvara, a da ih trenutno ima 54.

Preporuka nije realizirana jer Vlada Federacije BiH ne dopušta novo zapošljavanje.

PREPORUKA 3.

Potrebno je intenzivirati radove na izgradnji Prijemnog odjeljenja koje je neophodno prilikom prijema novih zatvorenika.

REALIZACIJA PREPORUKE

Prijemno odjeljenje je pušteno u rad, ali s mnogo problema koji su izazvani nedostatkom osoblja. S tim u vezi navedeno odjeljenje obilaze čuvari bez mogućnosti stalnog nadzora, što može predstavljati sigurnosni problem.

Preporuka je realizirana silom prilika zbog potrebe povećanja kapaciteta KPZ-a Busovača, ali za normalan rad potrebno je zaposliti dodatno zatvorsko osoblje.

PREPORUKA 4.

Potrebno je formirati radne jedinice u okviru Zavoda u kojima bi zatvorenici bili radno angažirani s obzirom na sadašnje ograničene mogućnosti Zavoda za radno angažiranje zatvorenika, što predstavlja bitan faktor njihovog prevaspitanja i resocijalizacije. Preporuka je da se KPZ Busovača proširi na susjedni objekat bivše kasarne koji sada propada, a koji se može preurediti za radno angažiranje zatvorenika (bravarske i druge radionice, poljoprivredne objekte - uzgoj peradi i sl.)

REALIZACIJA PREPORUKE

Preporuka je realizirana djelimično zbog nedostatka finansijskih sredstava. Trenutno je radno angažirano oko 25% osuđenika dok je zainteresiranost za radni angažman puno veća.

PREPORUKE 5 i 6

Preporuke 5 i 6 su realizirane u značajnijem obimu, a odnose se na poboljšanje kvaliteta tokom slobodnog vremena zatvorenicima te omogućavanje pritvorenim licima da provode više vremena na otvorenom.

REALIZACIJA PREPORUKA

U razgovoru s upravom KPZ-a Busovača i pritvorenicima došli smo do saznanja da su navedene preporuke realizirane u većem obimu i u skladu s realnim mogućnostima. Povremeno usljed nedostatka smještajnih kapaciteta dolazi do problema u organiziranju dužeg boravka pritvorenika na otvorenom, a materijani faktor je ograničavajući za kvalitetnije organiziranje života zatvorenika tokom slobodnog vremena.

PREPORUKA 7

Potrebno je, u saradnji s certificiranim psihijatrom za bolesti ovisnosti, pripremiti plan liječenja i resocijalizacije zatvorenika ovisnika po kojem će se postupati. S tim u vezi potrebno je metadonsku terapiju u okviru KPZ-a Busovača učiniti dostupnom svim zatvorenicima kojima je potrebna na stručan način kako bi se spriječila moguća zloupotreba.

REALIZACIJA PREPORUKA

U vezi s metadonskom terapijom za osuđenike kojima je propisana od stručnog medicinskog osoblja, realizira se u saradnji s ovlaštenim Kantonalnim zavodom za borbu protiv ovisnosti iz Zenice s kojim KPZ Busovača ima potpisan ugovor. Navedena terapija odvija se, prema riječima direktora Krište, u skladu s potpisanim protokolom o saradnji i pod nadzorom ljekara.

Navedena preporuka realizirana je na zadovoljavajući način.

Po izvršenoj kontroli realizacije preporuka izvršena je kontrola vođenja svih propisanih evidencija i dosjea zatvorenika iz nadležnosti Komisije. Tom prilikom konstatirano je da se oni vode na način kako je to predviđeno relevantnim propisima iz oblasti izvršenja krivičnih

sankcija u BiH. U vezi s navedenom kontrolom dosjea osuđenika, članovi Komisije iznijeli su stav da bi bilo korisno da se u ime Odsjeka tretmana potpiše ovlašteno lice koje popunjava obrazac procjene rizika i potreba.

III. Obavljanje razgovora sa zatvorenicima i pritvorenicima s ciljem utvrđivanja njihovih konkretnih pritužbi.

Tokom kontrole KPZ-a Busovača obavljani su i povjerljivi razgovori s dva osuđenika koja su pokazala interes za to:

1. Osuđenik D.Z. imao je pritužbu na odredbe ZIKS-a u vezi sa uslovima korištenja vanzavodskih pogodnosti u smislu vremena provedenog na izdržavanju kazne. S tim u vezi zamolio je Komisiju da konstatira njegovu primjedbu i da sa o njoj u okviru izvještaja o posjeti KPZ-u Busovača obavijeste resorna ministarstva pravde kako bi bile inicirane izmjene navedene zakonske odredbe. Također, iznio je i primjedbe u vezi sa svojim zdravstvenim stanjem i da je njegov zahtjev za bolničko liječenje odbio Sud BiH što, po njegovom mišljenju, nije ispravna odluka i da to može uticati na njegovo zdravlje. Inače, osuđenik D.Z. je ratni vojni invalid i ima zdravstvenih problema s nogom. Također, u vezi sa zdravstvenom zaštitom u KPZ-u Busovača iznio je kao problem nepostojanje stalno angažiranog ljekara te da u drugoj smjeni nema medicinskog tehničara. Kao velik problem ističe da se prijevoz zatvorenika ka zdravstvenim ustanovama obavlja u neuslovnim putničkim motornim vozilima te da bi trebalo da se osigura vozilo hitne pomoći. Nadalje, iznio je primjedbu da je u njegovoj sobi šest osuđenika, što je previše za sobu koja nije velika. Što se tiče osoblja, iznio je stav da je odnos veoma korektan te da s tim u vezi nema primjedbi.

U vezi s navedenim pritužbama, izvršen je obilazak prostorija u kojima su smješteni osuđenici i konstatirano je da je u većini soba po šest osuđenika. Prilikom obilaska soba ustanovili smo da je održavanje higijene na zadovoljavajućem nivou, a problem s brojem osuđenika u sobama je rezultat velikog broja osuđenika i nemogućnosti puštanja u rad Paviljona 3, o čemu je već bilo riječi tokom razgovora s direktorom KPZ-a Busovača. Također, i za druge primjedbe koje je iznio osuđenik rješenje problema vezano je za stvaranje pretpostavki od resornog Federalnog ministarstva pravde, a o čemu je bilo riječi tokom razgovora s upravom KPZ-a Busovača vezano za realizaciju preporuka od 29.11.2011.

2. Osuđenik S.B. imao je pritužbu na izvršenje sudske presude po parnici koja se vodila na sudu u Zenici. S obzirom na to da je radno angažiran u KPZ-u Busovača i da su mu ta primanja jedina, od plaće mu se odbija 50%. Navedeno mu predstavlja veliki problem jer ima obavezu da dio novca šalje i roditeljima koji nemaju redovna primanja. Ukupno ima dug od 450 KM. Što se tiče osoblja, iznio je stav da je odnos veoma korektan, te da s tim u vezi nema primjedbi, kao i da je zadovoljan činjenicom da je radno angažiran i da za svoj rad dobiva redovno plaću. Osuđenik ističe da je imao zdravstvenih problema s čim u vezi je podnio zahtjev Sudu BiH za prekid izdržavanja kazne, ali da je odbijen s obrazloženjem da bolest nije u akutnoj fazi. S tim u vezi osuđenik je izrazio nezadovoljstvo. Vezano za bolest, osuđenik ističe da dobiva terapiju te da mu je omogućena dijetalna ishrana koja se zahtijeva za tu vrstu bolesti s čim u vezi nema primjedbu na upravu KPZ-a Busovača.

Na osnovu obavljenog razgovora i obilaska na terenu, Nezavisna komisija daje sljedeće

P R E P O R U K E

1. Potrebno je da Federalno ministarstvo pravde preduzme aktivnosti s ciljem popunjavanja stražarske službe kao i zapošljavanja dodatnog vaspitača, čime bi se stvorili preduslovi za puštanje u rad Paviljona 3 u funkciju, a što je utvrđeno i preporukom broj 1 iz Izvještaja o posjeti KPZ-u Busovača od 8.11.2013.
2. Potrebno je da Federalno ministarstvo pravde, u saradnji s upravom KPZ-a Busovača, preduzme aktivnosti s ciljem uspostavljanja dodatnih kapaciteta u privrednim jedinicama čime će se povećati mogućnost Zavoda za radno angažiranje zatvorenika u skladu s članom 26.2. Evropskih zatvorskih pravila prema kojima zatvorske vlasti imaju obavezu nastojati da osiguraju dovoljno korisnog posla za zatvorenike.
3. Potrebno je da Sud BiH dodatno preispita zahtjeve osuđenika za specijalističke preglede u zdravstvenim ustanovama. Naime, članom 40.3. Evropskih zatvorskih pravila propisano je da zatvorenici treba da imaju pristup zdravstvenim službama bez diskriminacije po osnovu njihovog pravnog statusa, dosljedno navedenom svi osuđenici imaju pravo na besplatne specijalističke preglede koje bi mogli imati na slobodi s ovjerenom zdravstvenom knjižicom.
4. Potrebno je da uprava KPZ-a Busovača u saradnji s resornim ministarstvom u Vladi Federacije BiH nađe mogućnost za angažiranje ljekara i/ili još jednog medicinskog tehničara te da se nabavi adekvatno vozilo za potrebe prijevoza zatvorenika do

zdravstvenih ustanova, kao i hitno popune radna mjesta koja su ostala upražnjena zbog odlaska u penziju, prelaska na drugo radno mjesto, sporazumnog prestanka radnog odnosa i slično.

2. Najavljena posjeta KPZ-u Istočno Sarajevo „Kula“

Najavljena posjeta Kazneno-popravnom zavodu Istočno Sarajevo „Kula“ obavljena je 19.7.2016. Tokom posjete obavljen je razgovor s direktorom Kazneno-popravnog zavoda Istočno Sarajevo Vukašinom Crnjakom, direktorom Službe osiguranja Radmilom Kovačem, pomoćnicom direktora za tretman Brankom Zubić. U ime Nezavisne komisije posjetu su obavili: Mile Lasić, predsjednik, Alma Čolo, prva zamjenica predsjednika, Brana Spasojević, druga zamjenica predsjednika, i Aleksandar Faladžić, članovi, te Ivana Lovrić, sekretar Nezavisne komisije.

Cilj posjete bio je

- Ostvarivanje uvida u stanje uslova boravka, postupanje i stanje ljudskih prava prema pritvorenima i osuđenim licima iz nadležnosti Nezavisne komisije
- Kontrola realizacije preporuka koje je Kazneno-popravnom zavodu Istočno Sarajevo dala Nezavisna komisija prilikom ranijih posjeta
- Obavljanje razgovora sa zatvorenima i pritvorenima s ciljem utvrđivanja njihovih konkretnih pritužbi

I. Ostvarivanje uvida u stanje uslova boravka, postupanje i stanje ljudskih prava prema pritvorenima i osuđenim licima iz nadležnosti Nezavisne komisije i Kontrola realizacije preporuka koje je Kazneno-popravnom zavodu Istočno Sarajevo dala Nezavisna komisija prilikom ranijih posjeta

Tokom razgovora s upravom KPZ-a Istočno Sarajevo kao problem u radu istaknuta je neusklađenost ZIKS-a na nivou zajedničkih institucija i Republike Srpske koja se ogleda u različitim pravima osuđenika i korištenju pogodnosti te problem premještanja osuđenika iz nadležnosti Ministarstva pravde BiH u smislu kriterija za upućivanje na izdržavanje kazne.

KPZ Istočno Sarajevo je poluotvorenog tipa koji se sastoji od: Odjeljenja za muške zatvorenike, Odjeljenja za ženske zatvorenike, Pritvorskog odjeljenja i Prijemnog odjeljenja koje treba biti pušteno u rad.

Prema izjavi direktora Vukašina Crnjaka u vrijeme posjete u KPZ-u Istočno Sarajevo bila su smještena dva osuđenika iz nadležnosti Nezavisne komisije, dok pritvorenika nije bilo.

U razgovoru s upravom KPZ-a Istočno Sarajevo konstatirano je da je Nezavisna komisija tokom dvije posjete ovom zavodu dala 12 preporuka od kojih je većina u potpunosti ili djelimično realizirana, a u šta su se članovi Nezavisne komisije i uvjerali na licu mjesta (renovirani ženski paviljon, renovirano prijemno odjeljenje, većini paviljona zamijenjeni krovovi).

Pregledane su matične knjige i dosjei zatvorenika D. O. i J. Đ. koje se uredno vode.

Zatvorenici su smješteni u zajedničkim sobama kapaciteta 4-6 kreveta. Sve sobe su dovoljno velike za smještaj ovog broja lica, imaju velike prozore, s dovoljno dnevnog svjetla, te ispunjavaju propisane standarde kvadrature po jednom zatvoreniku. Svaka soba ima po jedan TV prijemnik, sto, stolice i frižider. Svaki zatvorenik ima svoj krevet i ormar za lične stvari.

Pritvorenici su smješteni u sobama s po pet ležaja. Sve sobe su dovoljno prostrane, čiste i uredne, s dovoljno dnevnog svjetla. Svaka soba ima po jedan TV prijemnik i sve imaju izdvojeno kupatilo s WC školjkom, tuš-kabinom i lavaboom.

U okviru Odjeljenja, u zatvorenom prostoru, nalazi se priručna teretana sa spravama za vježbanje i tegovima i stolom za stoni tenis, krugom za šetnju s klupama i uređenim cvijetnjakom. Također, u sklopu Odjeljenja je i biblioteka te kantina.

U hodniku Odjeljenja postavljena je telefonska govornica T3 mreže.

Zatvorenici imaju mogućnost da zadovoljavaju vjerske potrebe, za što su im na raspolaganju tri različite i opremljene prostorije za potrebe pravoslavnih, katoličkih i islamskih vjernika.

U KPZ- u Istočno Sarajevo postoji i ženski paviljon, potpuno renoviran u maju 2012. godine, a koji je fizički odvojen od muškog paviljona. Sastoji se od soba s po pet ležajeva i sve su opremljene ormarima i TV prijemnicima. U sklopu paviljona je dnevni boravak koji se sastoji od dvosjeda, trosjeda, stola i tv prijemnika. Također, tu je i kuhinja s frižiderom, šporetom i mokrim čvorom. U ovom paviljonu je i prostorija za radionicu s mašinom za šivanje, bibliotekom i računarom, prostorija za posjete i sportski teren.

Prijemno odjeljenje u KPZ-u Istočno Sarajevo je renovirano i uskoro će biti pušteno u rad. U ovom odjeljenju su i prostorije za pretres, a sve je pokriveno videonadzorom.

Hrana za pritvorenike i zatvorenike priprema se u kuhinji, koja je sastavni dio Zavoda. Kuhinja i trpezarija su čiste i uredne.

Hrana se priprema na osnovu mjesečnih jelovnika, a uvidom u sedmični jelovnik utvrđeno je da se voće služi dva puta sedmično, jogurt također, vodi se računa o rokovima, a poseban jelovnik je za hranu bez svinjetine kao i za dijetalnu hranu. Od svakog obroka ostavljaju se uzorci hrane i oni se čuvaju 48 sati. Ostvaren je uvid u knjigu o kontroli kvaliteta hrane koju potpisuje ljekar.

II. Obavljanje razgovora sa zatvorenicima i pritvorenicima s ciljem utvrđivanja njihovih konkretnih pritužbi

Tokom posjete KPZ-u Istočno Sarajevo obavljani su i povjerljivi razgovori s dva zatvorenika koji su izrazili interes za to:

1. Zatvorenik D. O. nije imao konkretnih pritužbi na uslove smještaja i poštivanje njegovih prava. Naglasio je kako je zadovoljan tretmanom u ovom zavodu. Zaposlen je u kantini, a ponašanje mu je kvalificirano grupom A1. S obzirom na svoju bolest, nema primjedbe ni na ljekara, pregledi su redovni. Volio bi ostati u ovom zavodu do kraja služenja kazne.

2. Zatvorenica J. Đ., također, nije imala pritužbi na tretman i upravu Zavoda koji su korektni, susretljivi i puni razumijevanja. Zatvorenica je iznijela primjedbe na uslove smještaja i postupanja u zatvoru u Švedskoj odakle je prebačena u ovaj kazneno-popravni zavod. U vezi s navedenim, zatvorenica želi podnijeti apelaciju Sudu za ljudska prava u Strazburu. Jedinu primjedbu koju je imala jesto to da joj dva sata za šetnju nisu dovoljna.

Na osnovu obavljenog razgovora i nakon obilaska na terenu, Nezavisna komisija daje sljedeće:

P R E P O R U K E

1. Potrebno je da Ministarstvo pravde BiH i Ministarstvo pravde Republike Srpske rade na usklađivanju Zakona o izvršenju krivičnih sankcija kao i drugih podzakonskih akata s ciljem stvaranja pretpostavki da svi osuđenici pod istim uslovima i pravima izdržavaju kaznu.

Nakon detaljnog obilaska i pregleda te obavljenih razgovora u Kazneno-popravnom zavodu Istočno Sarajevo, zaključak Nezavisne komisije je da su uslovi smještaja zatvorenika i pritvorenika u Kazneno-popravnom zavodu Istočno Sarajevo znatno

poboljšani, da je većina preporuka u cijelosti ili djelimično realizirana, te da je potrebno i dalje ulagati u objekte Zavoda kako bi uslovi zatvorenika i pritvorenika bili još bolji.

3. Najavljena kontrolna posjeta Pritvorskoj jedinici Zavoda za izvršenje krivičnih sankcija Ministarstva pravde BiH

Najavljena kontrolna posjeta Pritvorskoj jedinici Zavoda za izvršenje krivičnih sankcija obavljena je 23.9.2016. Tokom posjete obavljen je razgovor s direktorom Draganom Granzovom, komandirovom Huseinom Hajdarevićem i ljekarom Dijanom Košarac. U ime Nezavisne komisije posjetu su obavili: Mile Lasić, predsjednik Nezavisne komisije, Alma Čolo, prva zamjenica predsjednika, Brana Spasojević, druga zamjenica predsjednika, i Azra Alajbegović, članica Nezavisne komisije, te Ivana Lovrić, sekretar Nezavisne komisije.

Cilj posjete bio je:

- kontrola realizacije preporuka datih u Izvještaju od 19.12.2013.;
- ostvarivanje uvida u stanje uslova boravka, postupanje i stanje ljudskih prava pritvorenika;
- obavljanje razgovora s pritvorenicima s ciljem utvrđivanja njihovih konkretnih pritužbi.

Članovi Nezavisne komisije razgovarali su s Upravom Pritvorske jedinice Zavoda za izvršenje krivičnih sankcija o izgradnji državnog zatvora koji bi trebao biti završen u proljeće 2017. godine. Tom prilikom direktor je istakao da bi Ministarstvo pravde BiH trebalo razmotriti mogućnost ostavljanja u funkciji Pritvorske jedinice Zavoda za izvršenje krivičnih sankcija radi dodatnog broja smještajnih kapaciteta pritvorenih lica, ali i zbog blizine Suda BiH.

Također, dr. Košarac je naglasila kako bi bilo značajno i da u Državnom zatvoru Odjel za zdravstvenu zaštitu bude posebna organizaciona jedinica, jer medicinska služba podrazumijeva brigu o ishrani, higijeni i zdravlju, što nikako ne može pripadati pravnoj službi kako je to sada predviđeno Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji.

I. Kontrola realizacije preporuka

PREPORUKA 1

Ponovo se naglašava potreba da Ministarstvo pravde BiH intenzivira aktivnosti na izgradnji državnog zavoda, s obzirom na to da je Pritvorska jedinica privremenog karaktera i izgrađena od kontejnera koji su zbog starosti u sve lošijem stanju i zahtijevaju svakodnevne popravke. Također bi se izgradnjom državnog zavoda riješio i problem ishrane pritvorenika jer Pritvorska jedinica, zbog nedostatka prostora, nema kuhinju pa se hrana za pritvorenike priprema i transportuje iz KPZ-a Istočno Sarajevo „Kula“.

REALIZACIJA PREPORUKE

Pritvorska jedinica raspolaže s 20 ćelija, od kojih je 15 u funkciji. Pet ćelija je dotrajalo i neuslovno, ali zbog izgradnje novog državnog zatvora u koji se uskoro treba preći, odlučeno je da se sredstva ne ulažu.

Predviđeni kapacitet ćelija za pritvorenike u državnom zavodu je 50, te je **preporuka** upravnika da bi bilo dobro ostaviti u funkciji i ovu pritvorsku jedinicu i zbog smještajnog kapaciteta i zbog blizine Suda BiH.

Hrana za pritvorenike u Pritvorskoj jedinici priprema se i dostavlja iz KPZ-a Sarajevo. Do sada nije bilo pritužbi na hranu. Hrana je kvalitetna i zadovoljava propisanu kaloričnu vrijednost. Svaki pritvorenik hranu konzumira u ćeliji, te se za svakog pritvorenika, shodno njegovim zdravstvenim i religijskim potrebama, šalje prijedlog jelovnika u KPZ Sarajevo. Na osnovu toga dostavlja se sedmični jelovnik koji je postavljen na vidno mjesto u dnevnoj sobi.

Preporuka djelimično realizirana.
--

PREPORUKA 2

Potrebno je u što kraćem roku uspostaviti profesionalnu psihijatrijsku zaštitu pritvorenika tako što će se angažirati klinički psihijatar najmanje jednom mjesečno. Preporučujemo da se sklopi ugovor s nadležnom institucijom iz Sarajeva radi pružanja

ovih usluga, kako bi se kvalitetno mogao pokriti tretman pritvorenika i pritvorskog osoblja, odnosno čuvara.

REALIZACIJA PREPORUKE

Zakon o izvršenju krivičnih sankcija BiH ne obavezuje postojanje psihologa, ali, prema riječima dr. Dijane Košarac, stanje u Pritvorskoj jedinici je takvo da bi bilo dobro da pritvorenici imaju stalni kontakt s psihologom.

Prijedlog dr. Dijane Košarac je da se sačeka s uvođenjem stalnog psihologa do prelaska u novi zavod, a do tada, kad god se ukaže prilika, uz odobrenje Suda BiH dostupan im je psiholog.

Doktorica Dijana Košarac naglasila je da je u ovoj pritvorskoj jedinici pet godina i da prati svakog pritvorenika i sa svima ima dobru komunikaciju.

S obzirom na to da na teritoriji BiH u kazneno-popravnim zavodima ima samo pet stalno zaposlenih ljekara (KPZ Zenica, KPZ Banja Luka, KPZ Bijeljina, KPZ Tuzla i Pritvorska jedinica za izvršenje krivičnih sankcija), dr. Košarac inicirala je da se u martu 2014. godine okupe na sastanku pod nazivom „Stručni kolegiji doktora stalno zaposlenih u ministarstvima pravde BiH, FBiH i RS-a“ s ciljem razmjene informacija i iskustava. Od tada se sastaju svaka tri mjeseca, rješavaju medicinska pitanja, razmjenjuju iskustva, ukazuju na probleme s kojima se susreću i zauzimaju zajedničke stavove u pogledu medicinskog tretmana.

Kako bi usaglasili dokumentaciju, sačinili su jedinstven obrazac u obliku medicinskog kartona koji pritvorenici i zatvorenici popunjavaju prilikom dolaska u Zavod.

Preporuka djelimično realizirana.
--

PREPORUKE 3 i 4

Potrebno je dosjee pritvorenika uredno voditi, odnosno evidentirati sve dokumente koji su u njima.

Preporučuje se ljekaru Pritvorske jedinice da ljekarsku dokumentaciju pritvorenika drži na jednom mjestu, uvezanu i hronološki poredanu, kako bi se uvidom u zdravstveni karton mogle prikupiti kvalitetne informacije o zdravstvenom stanju pritvorenika.

REALIZACIJA PREPORUKE

Uvidom u lične dosjee pritvorenika, članovi Nezavisne komisije konstatirali su da se uredno vode te da su hronološki složeni svi dokumenti pritvorenih lica.

Također, to se odnosi i na medicinsku dokumentaciju koja je kompletna i hronološkim redoslijedom složena.

Preporuke 3 i 4 realizirane.

II. Uvid u stanje uslova boravka, postupanje i stanje ljudskih prava prema pritvorenicima u Pritvorskoj jedinici Zavoda za izvršenje krivičnih sankcija

Obilaskom Pritvorske jedinice konstatirano je sljedeće

1. Svaki pritvorenik je smješten u zasebnu ćeliju. Ćelije su opremljene krevetom, ormarom za lične stvari, stolom, stolicom, TV prijemnikom s kablovskom. Svaka ćelija ima svoj zasebni mokri čvor s tuš-kabinom. Prozori su veliki, s dovoljno dnevnog svjetla. U skladu s članom 32. Pravilnika o kućnom redu u ustanovama za izdržavanje krivičnih sankcija, mjere pritvora ili drugih mjera, ljekar dva puta sedmično kontrolira higijenu u sobama.
2. U hodniku Pritvorske jedinice na dva sprata postavljena je telefonska govornica T3 mreže.
3. U Pritvorskoj jedinici u zatvorenom prostoru smještena je priručna teretana sa spravama za vježbanje i tegovima, te stolom za stoni tenis. Postoji i krug za šetnju s klupama i uređenim cvijetnjakom, teren za fudbal, ali i biblioteka i kantina.
4. U dnevnom boravku koji za slobodne aktivnosti koriste pritvorenici nalaze se sto, stolice, TV prijemnik, te rekviziti za društvene igre (karte, šah, domine). Također, pritvorenici koriste dnevni boravak za obavljanje vjerskih potreba.
5. Pritvorska jedinica ima i svoju ambulantu, u kojoj su stalno zaposleni ljekar i dva medicinska radnika. Ambulanta je dobro opremljena, imaju i svoju malu laboratoriju, a lijekove nabavljaju jednom mjesečno. U razgovoru s članovima Nezavisne komisije dr. Dijana Košarac ukazala je na veliku potrebu nabavke defibrilatora.

6. Odlukom Ministarstva pravde BiH o korištenju videonadzora iz 2015. godine u Pritvorskoj jedinici ugrađene su kamere za nadzor pritvorenika.

III. Obavljanje razgovora s pritvorenicima

1. Pritvorenik R.L. u razgovoru s članovima Nezavisne komisije nije imao konkretnih pritužbi osim što je u ime grupe 7-8 pritvorenika iskazao nezadovoljstvo kad su u pitanju posjete. Naime, prema njegovim navodima, posjete se obavljaju preko stakla, tj. bez fizičkog kontakta, što im predstavlja veliki psihički problem, pogotovo kad im u posjetu dolaze djeca.

U razgovoru s direktorom Pritvorske jedinice o ovom pitanju članovi Nezavisne komisije došli su do saznanja da se Naredbom broj: 01-50-55-5/14, od 4.9.2014. pritvorenicima odobrava dva puta mjesečno posjeta djece u prostorijama „A“ i „B“ u trajanju od sat vremena i uz nadzor ovlaštenog zavodskog službenika, a za ostale članove porodice potrebno je pisati posebnu molbu, za što im uprava Pritvorske jedinice uvijek izađe u susret.

2. Pritvorenik M.N. u razgovoru s članovima Nezavisne komisije kao jedinu primjebdu iznio je verbalni konflikt s jednim zavodskim službenikom 15.8.2016.

Pritvorenik M.N. navodi sljedeće:

- Tog dana u Pritvorskoj jedinici nije bio na dužnosti niko iz hrvatskog naroda, jer je bio praznik Velika Gospa;
- Navodno nije dobio Večernji list koji dobiva svaki dan na čitanje;
- Trebao je biti pušten u 15 sati na šetnju, međutim, kako ga niko nije pustio, krenuo je da kuca na vrata. Nakon toga je došlo do verbalnog konflikta sa zavodskim službenikom;
- Od stresa je dobio crnu mrlju na licu i ako se utvrdi da je uzrok ove promjene na koži stres koji je doživio tog dana, izjavio je da će podnijeti krivičnu prijavu protiv tog zavodskog službenika;
- Nije pisao upravi Pritvorske jedinice o tom događaju niti je tražio razgovor s direktorom kako bi ga obavijestio o događaju od tog dana;
- Naveo je da mu je dijagnosticiran PTSP.

U razgovoru s upravom Pritvorske jedinice Nezavisnoj komisiji predloženo je da je pritvorenik M.N. tog dana lupao snažno nogom po vratima, a ne kucao, kako je on tvrdio. O tome postoji i službena zabilješka zavodskog službenika koja se nalazi u dosjeu pritvorenika.

Na osnovu obavljenog razgovora i obilaska Zavoda, Nezavisna komisija daje sljedeće:

P R E P O R U K E

1. Potrebno je da uprava Pritvorske jedinice Zavoda za izvršenje krivičnih sankcija preduzme mjere na održavanju prostorija Zavoda (sanacija krova i poda) kao i na kontinuiranom održavanju higijenskih uslova.
2. Potrebno je da Ministarstvo pravde BiH iznađe potrebna finansijska sredstva kako bi se ambulanti Pritvorske jedinice Zavoda za izvršenje krivičnih sankcija nabavio defibrilator, a sve s ciljem kompletne zdravstvene zaštite pritvorenih lica.

Nakon kontrolnog pregleda i obavljenih razgovora opći zaključak Nezavisne komisije je da su u Pritvorskoj jedinici Zavoda za izvršenje krivičnih sankcija uslovi smještaja i dalje dobri, kao i postupanje s pritvorenima. Uprava Zavoda i Ministarstvo pravde BiH moraju i dalje preduzimati dodatne mjere za kvalitetno održavanje prostorija Zavoda, kako bi uslovi smještaja i tretmana pritvorenika bili još bolji, bez obzira što se uskoro očekuje završetak izgradnje Državnog zatvora.

4. Najavljena kontrolna posjeta KPZ-u Sarajevo

Najavljena kontrolna posjeta Kazneno popravnom zavodu Sarajevo obavljena je 31.10.2016. Tokom posjete obavljen je razgovor s direktorom Amerom Softićem, zamjenikom direktora Vinkom Božićem, komandrom straže Edibom Termizom i stručnom savjetnicom psihologinjom Ajlom Džinović. U ime Nezavisne komisije posjetu su obavili Mile Lasić, predsjednik Nezavisne komisije, Alma Čolo, prva zamjenica predsjednika, Brana Spasojević,

druga zamjenica predsjednika, Azra Alajbegović i Aleksandar Faladžić, članovi Nezavisne komisije, te Ivana Lovrić, sekretar Nezavisne komisije.

Prema izjavi direktora, na dan posjete članova Nezavisne komisije u Zavodu je smješten ukupno **151** zatvorenik, od kojih je **30** u Glavnoj zgradi – kapacitet **32** zatvorenika, **68** u Odjeljenju Ustokolina – kapacitet **75** zatvorenika, **35** u objektu na Igmanu - kapacitet **50**, a **18** zatvorenika je pod elektronskim nadzorom. U trenutku posjete u Zavodu se, prema izjavi direktora, nalazi ukupno **148** pritvorenika, a kapacitet ovog zavoda je za **88** pritvorenika.

U Zavodu je u trenutku posjete bilo ukupno **14** zatvorenika kojima je krivičnu sankciju izrekao Sud BiH, od kojih je jedan (**1**) u Odjeljenju Ustokolina, deset (**10**) u Odjeljenju na Igmanu i tri (**3**) u Glavnoj zgradi. Pritvorenika od Suda BiH nije bilo.

Izvršenim pregledom konstatirano je da za sve zatvorenike kojima je krivičnu sankciju ili mjeru izrekao Sud BiH postoje uredni uputni akti Suda ili rješenje o određivanju ili produženju pritvora koji se zajedno sa ostalim važnijim dokumentima, drže u dosjeima zatvorenika.

U razgovoru s članovima Nezavisne komisije direktor Amer Softić istakao je da je trenutno najveći problem s kojim se suočavaju prekobrojnost, tj. nedostatak smještajnih kapaciteta za pritvorena lica, o čemu su se u više navrata pismenim putem obraćali Federalnom ministarstvu pravde. Rješenje ovog problema direktor KPZ-a Sarajevo vidi u tome da se Pritvorska jedinica izmjesti na lokaciju Igman o čemu postoji i projektna dokumentacija. Vlada Kantona Sarajevo spremna je da podrži ovaj projekat, a finansijska sredstva koja su potrebna iznosila bi oko 3,5 mil. KM.

Dalje, direktor je naglasio da veliki problem predstavlja i nedostatak (nepopunjenost) stručnog kadra koji je predviđen Pravilnikom o unutrašnjoj sistematizaciji radnih mjesta o čemu su također pismenim putem obavještavali Federalno ministarstvo pravde. Naime, u periodu od 2012. do 2016. godine ovaj zavod su po osnovu penzioniranja i sporazumnog raskida radnog odnosa napustila 22 pripadnika zavodske policije, dok su u istom periodu na osnovu konkursa primljena samo četiri zavodska policajca, što ukazuje na hitnost primanja 15 zavodskih policajaca (12 policajaca i tri policajke) Također, Pravilnikom o unutrašnjoj sistematizaciji radnih mjesta predviđena su tri ljekara u stalnom radnom odnosu (opće prakse, neuropshijatar i stomatolog), a koji su trenutno angažirani po osnovu ugovora o djelu. Predviđena su i tri odgajatelja, a u ovom trenutku je samo jedan.

Neposrednim obilaskom KPZ- a Sarajevo konstatirano je sljedeće:

1. Pritvorenici su smješteni na tri sprata (III., IV. i V.) u kojima je, u zavisnosti od veličine, smješteno od četiri do osam pritvorenika. Svaki pritvorenik ima svoj krevet i ormarić za lične stvari, a u sobama se nalazi i zajednički sto na kojem pritvorenici objeduju te više stolica kao i TV prijemnik. Svaka soba ima svoj WC i kupatilo.
2. Zatvorenici su smješteni u prizemlju u zajedničkim sobama kapaciteta 4-6 kreveta. Sve sobe su dovoljno velike za smještaj ovog broja lica, imaju velike prozore, s dovoljno dnevnog svjetla, te ispunjavaju propisane standarde kvadrature po jednom zatvoreniku. Svaka soba ima po jedan TV prijemnik, sto, stolice. Svaki zatvorenik ima svoj krevet i ormar za lične stvari.
3. Higijenski uslovi u sobama su zadovoljavajući, ali je ipak većinu potrebno renovirati, prije svega okrečiti i renovirati sanitarne čvorove.
4. Zatvorenici na raspolaganju imaju i dnevni boravak koji je dovoljno velik za sve njih i u kojem se nalazi jedan veliki sto i više stolica, TV prijemnik, sto za stoni tenis, manja teretana i društvene igre. Zatvorenici koji su se trenutno zatekli u dnevnom boravku u vrijeme posjete članova Nezavisne komisije imali su primjedbu da dnevni boravak prokišnjava i da nema dovoljno dnevnog svjetla.
5. Hrana za zatvorenike priprema se u dobro opremljenoj i renoviranoj kuhinji koja je sastavni dio Zavoda. Kontrolna knjiga hrane uredno se vodi i potpisuje je medicinski tehničar. Od svakog obroka ostavlja se uzorak koji se pohranjuje u frižideru i čuva 72 sata. U kuhinji KPZ-a Sarajevo svakodnevno se pripremaju i obroci koji se dostavljaju Pritvorskoj jedinici zavoda za izvršenje krivičnih sankcija.
6. Zatvorenici imaju mogućnost da zadovoljavaju vjerske potrebe za što su im na raspolaganju tri različite i opremljene prostorije za potrebe pravoslavnih, katoličkih i islamskih vjernika.
7. U hodniku Odjeljenja postavljena je telefonska govornica T3 mreže.
8. Zdravstvena zaštita u KPZ-u Sarajevo osigurava se u ambulanti ali u njoj trenutno nije stalno radno angažiran ljekar nego samo tri medicinska teničara. Zavod je, na osnovu ugovora o djelu, angažirao ljekara opće medicine, specijalistu, neuropshijatra i stomatologa koji u Zavod dolaze jedan do tri puta sedmično, a po potrebi i češće.

Ambulanta i priručna apoteka su dobro opremljene. U jednoj od prostorija ambulante primjetna je vlaga zbog dotrajale vodovodne i kanalizacione instalacije.

Tokom posjete KPZ-u Sarajevo obavljani su i povjerljivi razgovori s tri zatvorenika koji su izrazili interes za to:

1. Zatvorenik H. E. je u razgovoru s članovima Nezavisne komisije kao jedinu primjedbu istakao dugo čekanje na pregled kod ljekara. Prema njegovim navodima, za bolove u glavi čekao je na pregled dva mjeseca te smatra kako to nije u redu. Ostalih primjedbi nije imao.
2. Zatvorenik S. V. prilikom razgovora s članovima Nezavisne komisije ukazao je na problem s kojima se susreću zatvorenici koje je osudio Sud BiH, a to je neusklađenost ZIKS-a na entitetskom nivou s onim državnim. Također, naglasio je kako je u više navrata tražio od uprave Kazneno-popravnog zavoda Sarajevo da ga premjeste u objekat na Igmanu s obzirom na to da je ratni vojni invalid i da mu je dijagnosticiran PTSP. Nema primjedbe na tretman i službu, ali je, kad je riječ o hrani, jedina zamjerka to što se hrana od svinjskog mesa priprema u istoj kuhinji.
3. Zatvorenik D. A. istakao je da su ga u ovom zavodu (odjeljenje Ustikolina) više puta napali drugi zatvorenici te da je tražio od uprave Kazneno-popravnog zavoda Sarajevo da ga, nakon rehabilitacije kojoj podliježe, premjeste u objekat na Igmanu što su mu i obećali. Zatvorenik D. A. nije imao drugih primjedbi.

Na osnovu obavljenog razgovora i nakon obilaska na terenu, Nezavisna komisija daje sljedeće

P R E P O R U K E

1. Potrebno je da Ministarstvo pravde BiH i Federalno ministarstvo pravde rade na usklađivanju Zakona o izvršenju krivičnih sankcija kao i drugih podzakonskih akata s ciljem stvaranja pretpostavki da svi osuđenici pod istim uslovima i pravima izdržavaju kaznu.
2. Potrebno je da Federalno ministarstvo pravde preduzme aktivnosti s ciljem popunjavanja stražarske službe kao i zapošljavanja dodatnog vaspitača, čime bi se stvorili bolji uslovi zatvorenika i sigurnost zaposlenog osoblja.

3. Potrebno je da Uprava Kazneno-popravnog zavoda Sarajevo, u saradnji s resornim ministarstvom u Vladi Federacije BiH, nastavi aktivnosti ulaganjem dodatnog napora s ciljem poboljšanja zdravstvene zaštite zatvorenika, odnosno stalnog angažiranja ljekara (opće prakse, neuropshijatra i stomatologa). Također, potrebno je sanirati dotrajalu vodovodnu i kanalizacionu instalaciju, obaviti dezinfekciju te sanirati zidove.
4. Potrebno je da rukovodstvo KPZ-a Sarajevo u saradnji sa predsjednicima Kantonalnog suda Sarajevo, Općinskog suda Sarajevo i Komandirom Sudske policije FBiH preduzmu aktivnosti u cilju izrade jedinstvene Instrukcije (Pravilnika) o načinu obezbjeđenja i transporta pritvorenih lica iz prostorija KPZ-a Sarajevo do zdravstvenih ustanova u slučajevima pružanja primarne zdravstvene zaštite a koja nisu u svrhu vođenja krivičnog postupka, posebno za lica za koja postoje saznanja da to mogu iskoristiti za bjeg.
5. Potrebno je da Federalno ministarstvo pravde razmotri mogućnost izmještanja KPZ- a Sarajevo ili bar pojedinih odjeljenja na lokaciju Igman s obzirom na to da Pritvorska jedinica zbog pretrpanosti već duže vrijeme ne ispunjava odgovarajuće uslove propisane Zakonom.

Nakon detaljnog obilaska i pregleda glavne zgrade KPZ-a Sarajevo, generalni zaključak Nezavisne komisije je da su potrebna dodatna ulaganja kako bi Kazneno-popravni zavod Sarajevo imao zadovoljavajuće uslove za boravak zatvorenika i pritvorenika. U protivnom, potrebno je njihovo izmještanje na druge lokacije poput Igmana ili Ustikoline, kako bi Kazneno-popravni zavod Sarajevo imao zadovoljavajuće uslove za boravak zatvorenika i pritvorenika.

5. Najavljena posjeta Jedinici za izgradnju državnog zatvora Ministarstva pravde BiH

Najavljena posjeta Jedinici za izgradnju državnog zatvora obavljena je 28.11.2016. godine. Tokom posjete obavljen je razgovor s direktorom za izgradnju državnog zatvora Zoranom Bašićem te je izvršen i obilazak državnog zatvora u izgradnji na lokalitetu Naklo, naselje Vojkovići, općina Istočna Ilidža. U ime Nezavisne komisije posjetu su obavili Mile Lasić, predsjednik Nezavisne komisije, Alma Čolo, prva zamjenica predsjednika, Brana Spasojević,

druga zamjenica predsjednika, Azra Alajbegović i Aleksandar Faladžić, članovi Nezavisne komisije, te Ivana Lovrić, sekretar Nezavisne komisije.

U razgovoru s direktorom došlo se do saznanja da su radovi na izgradnji državnog zatvora tekli odličnom dinamikom s predviđenim rokom završetka do kraja 2016. godine i eventualnim odstupanjima od 1%. Međutim, 15.7.2016. Okružni privremeni sud Istočno Sarajevo donio je Rješenje o određivanju privremene mjere osiguranja, broj: 61 0 Ps 009958 16 Mo, kojom se izvođaču radova OHL ŽS a.s. (Head Office Burešova 938/17 CZ-602 00 Brno, Veveřo Czech Republic, Registration No. 46342796, VAT-No. CZ46342796, sjedište poslovne jedinice u Banjoj Luci, ul. Jevrejska br. 37) zabranjuje da sam ili preko trećeg lica izvodi elektroinstalaterske radove jake i slabe struje u telekomunikacionom i informacionom (sekjuriti - sigurnosni) sistemu na objektu državnog zatvora. Izvođača radova OHL ŽS a.s. tuži podizvođač radova „GALEB INTERNACIONAL“ kojeg je izvođač radova naveo u tenderskoj dokumentaciji kao jednog od podizvođača. Međutim, OHL ŽS a.s. je poslove na izradi jake i slabe struje i sigurnosnog sistema dodijelio drugom podizvođaču „Telex“ d.o.o. Banja Luka.

Dalje, 26.10.2016. Okružni privremeni sud Istočno Sarajevo donosi Rješenje o mjeri osiguranja, broj: 61 0 Ps 009958 16 Mo, kojim nalaže tuženom (OHL ŽS a.s.) da na račun depozita suda na ime osiguranja potraživanja tužitelja (GALEB INTERNACIONAL) uplati iznos od 1.858.038,00 KM te se, ako tuženi ne postupi po ovom rješenju, nalaže Bosni i Hercegovini – Ministarstvu pravde BiH – Jedinici za izgradnju državnog zatvora da izvrši isplatu.

Direktor je članovima Nezavisne komisije naglasio da je sve navedeno imalo za posljedicu to da radovi na izgradnji državnog zatvora u periodu od 15.7. do 26.10. 2016., a to je najmanje 104 dana, kada su najbolji vremenski uslovi za građevinske radove, budu obustavljeni te da će rok za izgradnju Državnog zatvora biti produžen za onoliko koliko je bilo na snazi rješenje o privremenoj mjeri. Direktna i indirektna šteta po jednom danu obustavljenih radova iznosi oko 15.000 KM, a privremena mjera još nije dobila konačnu završnicu (epilog).

Što se tiče registracije državnog zatvora, što je bila i preporuka Nezavisne komisije od prošle posjete, direktor je naglasio da ona nije završena te da je to u nadležnosti Ministarstva pravde BiH. Također, naglasio je kako se pri Ministarstvu pravde BiH radi na donošenju Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji radnih mjesta u državnom zatvoru.

Direktor Zoran Bašić naglasio je i to da Jedinica za izgradnju državnog zavoda djeluje i ima mandat sve dok se ne uradi tehnički prijem državnog zatvora i protekom određenog zakonskog roka predviđenog ugovorom, kada prestaje raditi.

Također, članovi Nezavisne komisije su uvidom na terenu utvrdili da se na izgradnji državnog zatvora intenzivno provode građevinski radovi.

Na osnovu obavljenog razgovora i obilskom na terenu, Nezavisna komisija daje sljedeće

P R E P O R U K E

1. Nezavisna komisija ponavlja ranije datu preporuku koja je data prije godinu dana u Izveštaju o posjeti Jedinici za izgradnju državnog zatvora, br. 05/6-50-13-31-2-6/16, od 25.2.2016. :

Potrebno je da Ministarstvo pravde BiH blagovremeno donese odgovarajuće podzakonske akte s ciljem registracije budućeg Zavoda, kao i provede procedure zapošljavanja potrebnog zavodskog osoblja i zavodske uprave koji će pokrenuti aktivnosti nabavke opreme, izrade pravilnika i planiranja budžeta, a s obzirom na to da će izgradnja državnog zatvora biti završena krajem 2016. godine pa je potrebno blagovremeno stvoriti uslove kako bi državni zatvor bio stavljen u funkciju odmah nakon njegove izgradnje.

2. Potrebno je da svi organi vlasti u Bosni i Hercegovini preduzmu sve potrebne mjere iz svoje nadležnosti kako bi se izgradnja državnog zatvora obavila na vrijeme čime će se omogućiti da poslovi izvršenja krivičnih sankcija, pritvora i drugih mjera propisani ZIKS-om BiH budu od posebnog interesa za Bosnu i Hercegovinu.

Odjeljak C. Javnost rada

Sve sjednice Nezavisne komisije pratili su zaposleni u Sektoru za odnose s javnošću Sekretarijata Parlamentarne skupštine BiH, a predsjednik Nezavisne komisije je, na zahtjev predstavnika medija u BiH, davao i usmene izjave u vezi s radom Nezavisne komisije.

Prema članu 17. Poslovnika o radu Nezavisne komisije, podaci i informacije koje se prikupe tokom kontrole, te sadržaj obavljenih razgovora s licima lišenim slobode, kao i drugim licima koja mogu dati relevantne podatke su povjerljive prirode te su sjednice Nezavisne komisije po pojedinim tačkama dnevnog reda bile zatvorene za javnost.

Odjeljak D. Administrativno-tehnička podrška u radu

Zajednička služba Sekretarijata Parlamentarne skupštine BiH, u skladu s članom 24. Poslovnika, pružala je svu administrativno-tehničku i stručnu podršku u radu Nezavisne komisije. Zajednička služba osigurala je potrebne uslove za rad Nezavisne komisije angažiranjem stručnog osoblja, ali i osiguravanjem materijalno-tehničkih i drugih uslova za nesmetan rad.

POGLAVLJE IV. ZAKLJUČNA RAZMATRANJA I PREPORUKE

a) Zaključna razmatranja

1. Godina 2016. u radu Nezavisne komisije obilježena je uglavnom aktivnostima na kontroli realizacije preporuka koje je Nezavisna komisija uputila KPZ-ima s ciljem otklanjanja nedostataka prilikom redovnih obilazaka zavoda kako bi se poboljšali uslovi za boravak u zavodima i osiguralo poštivanje i ostvarivanje ljudskih prava zatvorenih i pritvorenih lica u skladu s međunarodnim i domaćim propisima. S obzirom na to da su u 2016. godini imenovani novi članovi Nezavisne komisije prilikom posjeta vršio se i redovni obilazak kazneno-popravnih zavoda s ciljem upoznavanja i ostvarivanja uvida u stanje uslova boravka, postupanje i stanje ljudskih prava prema pritvorenim i osuđenim licima.
2. Nezavisna komisija je, i pored dobivenih odgovora od uprava zavoda, izvršila i neposrednu kontrolu realizacije preporuka, i to kontrolnim pregledima u četiri KPZ-a koristeći metodu uvida na licu mjesta.
Osim kontrolnih pregleda, u 2016. godini Nezavisna komisija obavila je i jednu najavljenju posjetu Jedinici za izgradnju državnog zatvora.
Prilikom navedenih posjeta Nezavisna komisija dala je 12 preporuka, obavila devet razgovora sa zatvorenicima i pritvorenicima te zaprimila i radila po tri pojedinačne pismene pritužbe.
4. Na osnovu kontrolnih pregleda u dva KPZ-a (Busovača i Pritvorska jedinica Zavoda za izvršenje krivičnih sankcija), može se konstatirati da je od ukupno 11 izdatih preporuka:
- u potpunosti realizirano šest ili 54,54%,

- djelimično realizirane tri ili 27,27%,
- nisu realizirane dvije ili 18,18%.

Kada su u pitanju nerealizirane preporuke, važno je istaknuti da one nisu realizirane jer je to u nadležnosti Federalnog ministarstva pravde.

5. a) Zajednička komisija za administrativne poslove Parlamentarne skupštine BiH je svojom Odlukom o naknadama za rad u Nezavisnoj komisiji, broj: 03/5-50-14-11-11,9/16, od 14.6.2016., utvrdila naknadu za rad članovima Nezavisne komisije u mjesečnom iznosu od jedne osnovice za obračun plaće zaposlenim u institucijama BiH (što iznosi cca 475 KM), pod uslovom da član Nezavisne komisije bude prisutan najmanje jednoj sjednici Nezavisne komisije, a koja u pravilu ne može biti u toku radnog vremena. Navedenom odlukom nisu utvrđene dnevnice za dolazak na sjednicu Nezavisne komisije, a putni troškovi se priznaju u visini autobuske karte. Nadalje, navedenom odlukom Zajednička komisija za administrativne poslove nije odredila da Nezavisna komisija može ići u posjete KPZ-ima, što je osnovni zadatak Nezavisne komisije i čini 90% rada Nezavisne komisije. Također, posjete KPZ-ima, posebno detaljne i kontrolne, ne mogu se obavljati kada se održava sjednica Nezavisne komisije, izvan radnog vremena. Pojedini članovi Nezavisne komisije morali su čekati i godinu dana na isplatu ovako umanjene mjesečne naknade.

b) Na traženje Nezavisne komisije, Komisija za odlučivanje o sukobu interesa dala je Mišljenje broj: KSI-01-07-2-40-2/16, od 7.12.2016., po kojem članovi Nezavisne komisije imaju status izabranih zvaničnika, na njih se primjenjuje Zakon o sukobu interesa u institucijama BiH, te postoji i obaveza dostavljanja redovnih finansijskih izvještaja. Tako se članovi Nezavisne komisije od 2016. godine smatraju izabranim zvaničnicima, što u bitnome ugrožava njihovu nezavisnost u obavljanju dužnosti, na koju ne bi mogli biti imenovani da su javni zvaničnici.

c) Drastično smanjenje godišnjeg budžeta Nezavisne komisije za 2016. godinu u iznosu čak 3 - 4 puta u odnosu na 2015. godinu, odnosno 2014. godinu u prvom mandatu, dovelo je u pitanje redovno obavljanje djelatnosti, odnosno funkcije Nezavisne komisije.

d) Sve navedeno imalo je za posljedicu osipanje članova Nezavisne komisije, a članovi Nezavisne komisije raspravljali su i o podnošenju kolektivne ostavke ako se stanje ne promijeni. Članovi Nezavisne komisije ne žele biti odgovorni za praćenje uslova boravka u KPZ-ima, postupanje i poštivanje ljudskih prava pritvorenika i zatvorenika ako ne mogu normalno obavljati svoju zakonsku dužnost na koju su imenovani. Već sada Nezavisna komisija u krnjem sastavu ne može obavljati hitne ad-hoc posjete po predstavkama zatvorenika i pritvorenika jer se hitno ne mogu okupiti najmanje tri člana Nezavisne komisije,

a kako je regulirano Poslovnikom o radu Nezavisne komisije. Neke nenajavljene ad hoc posjete su tako otkazane, naprimjer u decembru 2016. godine KPZ-u Zenica.

c) Preporuke

Nezavisna komisija predlaže Parlamentarnoj skupštini BiH da usvoji ovaj Izvještaj sa sljedećim preporukama čije provođenje je trajan proces i to:

1. Nadležne institucije treba da preduzmu aktivnosti potrebne za završetak izgradnje državnog zatvora, čime će se zatvorenici i pritvorenici iz nadležnosti Nezavisne komisije staviti u jednak položaj uz poboljšanje uslova njihovog smještaja i poštivanja ljudskih prava i osnovnih sloboda. Potrebno je da Ministarstvo pravde BiH blagovremeno donese odgovarajuće podzakonske akte s ciljem registracije budućeg zavoda, kao i da provede procedure zapošljavanja potrebnog zavodskog osoblja i zavodske uprave koji će pokrenuti aktivnosti nabavke opreme, izrade pravilnika i planiranja budžeta, a s obzirom na to da će se izgradnja državnog zatvora okončati krajem 2016. godine pa je potrebno blagovremeno stvoriti uslove kako bi državni zatvor bio stavljen u funkciju odmah nakon njegove izgradnje.

2. Nadležni organi Federacije BiH, Republike Srpske i Brčko Distrikta BiH treba da usklade svoje zakone iz ove oblasti sa ZIKS-om BiH (i njegovim izmjenama i dopunama koje su na snazi od 1.1.2014., „Službeni glasnik BiH“, broj 100/13), kao i druge propise (npr. pravilnike o kućnom redu i dr.), a sve s ciljem jednakog postupanja sa zatvorenicima i pritvorenicima na cijeloj teritoriji Bosne i Hercegovine.

3. Potrebno je uspostaviti veću koordinaciju državnih i entitetskih institucija u svrhu primjene zakona i drugih propisa iz ove oblasti.

4. Potrebno je da Parlamentarna skupština BiH omogući rad Nezavisnoj komisiji u skladu sa njenim zakonskim ovlaštenjima pod čim se podrazumjeva njen primarni zadatak, a to su posjete kazneno popravnim zavodima, zbog čega treba ukiniti ograničenja Komisiji utvrđena Odlukom Zajedničke komisije za administrativne poslove, broj: 03/5-50-14-11-11,9/16 od 14.06.2016.

PREDSJEDNIK NEZAVISNE KOMISIJE

dr. sc. Mile Lasić

PRILOG: Tabelarni prikaz održanih sjednica u 2016. i prisustvo članova Nezavisne komisije